

GONDOLKODÓ TEHÁT

Zene: Orfeo – Monteverdi – nyitány

...és utána mindig az az érzésünk, hogy a szerelem hülyét csinált az emberből.

– Van egy ilyen is. De nem bánom azt a hülyeséget, bár visszajönne, ha most azonnal jönne, sem bánám, azt bánom, hogy soha nem fog visszajönni.

– Visszajöhet még. Mint időnként az ebéd.

– Nagyon romantikus vagy ma éjjel.

– Igen, telihold van, talán amiatt.

– Itt is az van, pedig annyira messze vagyok tőled, hogy azt hittem, az égen is más holdat látok, mint te.

– A Hold mindenhol egyforma a Földről nézve.

– Majdnem egyforma.

– A mi esetünkben ennek az apró különbségnek nincsen semmi jelentősége.

(Alois és Hórum párbeszédfoszlánya virtuális térben)

Hagyományos búcsúvétel „Utolsó Találkozással” – és aztán ágyó, kedvesem? Annak meg mi értelme van? Lezárni a dolgokat szépen, mint egy szimfóniát? Megszűnhet a zene? A zaj zene? A zene zaj? Minden bizonyosan, igen, igen.

Dalolt anyád magzatkorodban? És ha igen, mit? És te, te mit hallottál anyád hasában? Varrógépek kattogását, kiabálást, gyöngéd szavakat, átkokat, ütést, a távolból sípoló vonatok füttyét, zúgó patakot, egy vízimalmot, földet szántó traktort? Ujjongást, suttogást, madarak dalát, az esőcseppek dobolását a tetőn, olyan dalokat, amelyeket csak te hallhattál, mert soha senki másnak nem dalolták el őket, talán még gondolatokat is megérezteél ugyanúgy, ahogy érezted egy szív dobogását, mely nem a tied, hanem valahol fölötted pulzált, érezted a nap melegét és a hideg padlót, időnként nagyokat nyeltél a magzatvízből és csuklottál, néha még sírtál is, mert rosszat álmodtál, és anyád még nem tudta, hogyan nyugtasson meg, fel-alá járkált, mert fájtál neki és aggódott érted, vagy éppenséggel magáért aggódott, hogy mi

lesz veled, amikor már nem egyedül leszel, mi történik veled, veled, veletek. Anya szült téged is, ez a kijelentés ma még hihető, de eljön az a nap, amikor már nem lesz olyan biztos... Hogy miért mondom pont most, pont ezeket? Csak a figyelem eltereléséért, semmi másért. Ez az anyaszült és meztelen igazság, Hórum édes, te anyaszült, te meztelen, te igaz.

„Utoljára látni” – ilyen nincs, ezt előre nem szokás kijelenteni, kedvesem. Ilyeneket az ember csak halála óráján mondjon. Akkor meg már minnek?

De hát reménytelen minden, teljesen reménytelen, Alois, gyere el, látni akarlak még egyszer.

Hórum édesem, a kurva életbe! Ez már olyan, mint egy szappanopera, amelyben sohasem történik semmi, de ez a semmi annyira drámai, annyi kérdést tesz fel, hogy muszáj megnézni a következő és a sokadik következő részt anélkül, hogy ezekre a kérdésekre valaha is konkrét választ kapnánk.

Hát eljöttem. Most jobb? – kérdezte Alois, és Hórum szemébe nézett. A királyfi arca, mint minden vándorút előtt, nyúzott volt, szeméi alatt sötét karikák, keze reszket, alig tudja meggyújtani a cigarettát. Csak sírni ne kezdjen – fohászkodott magában Alois, és egy gyors csuklómozdulattal megfojtotta magában a zokogást. Már megint ez a mocskos állat itt bennem, szisszent fel, mintha elvágta volna az ujját, szeretnék valahol máshol lenni most azonnal, mormogta maga elé, és eldobta a félig szívott cigarettát. Megyek, mondta, és hátra nem nézve elporoszkált. Pont úgy ment, mint kiöregedett versenyló, aki rájött, hogy vége a dalnak, számára itt már nem terem több babér, de talán nem is bánja ezt, bár hiányozni fog kicsit az ünnepelés, ám a pihenés is jólesik majd. Ha meg nem döglök közben, persze, mert van az úgy, hogy szegény versenyló szíve a jól megérdemelt nyugdíj előtt mondja fel a szolgálatot. Túlhajszoltság vagy örökölt szervi probléma, vagy a kettő keveréke, egyre megy a végeredmény szempontjából. Hórum a sarkon még tétovázott egy kicsit, de rossz irányba nézett, és nem a tükörbe, így észre sem vette maga mögött Aloist, aki tudta, innen már biztosan különböző irányba mennek tovább, de azt is, hogy a Föld többé-kevésbé gömbölyű, elméletileg még összeütközhetnek rajta, és az a szép az egészben, hogy ehhez végül is nem kell egyenes vonalban haladni. Bár nyilván az érzelmek hullámváltozása is bizonyos (kémiai?!) szabályok szerint működik, csak még nem tudjuk pontosan, melyek ezek. Sejtteni vélünk e mozgás okáról sok mindent, de az sem baj, hogyha nem tudunk róla semmit. A tudás ebben az esetben nem sokat segít, a tudás bizonyos esetekben alkalmas ugyan az érzelmek elfojtására, de meglehetősen nagy a hibaesély. Vajon van ilyen kifejezés valahol, hogy hibaesély? Illene ezt tudni?

Az illendőség időnként fabatkát sem ér, és sírva fakadunk, bármennyire is gondolkodunk, tehát: tehát. Gólya orra, gólya tolla, kés, villa, koppantója, egyenes, görbe, fakereke, hosszú, kurta, véres hurka, hogy van tovább? – akadt meg Alois a mondókában és jutott vissza újfent oda, ahonnan menekülni szeretett volna, a saját érzelmeinek és égen-földön kószáló gondolatainak ingoványos terepére. Megette a fene az egészet, csak éppenséggel nem nyelte le. Ott forgatja a szájában, mert nem tudja még, hogy kiköpje, vagy próbálja meg legyűrti mégis. Emészteni, enyészteni, komposztálni, újrahasonosítani, átalakítani, átvilágítani, megvilágosodni, örök homályba vonulni, leborulni, morzsolgatni, számolgatni, reménykedni, lemondani.

A mienk mától újra a nagy, néha mégis szűkösnek tetsző, de boldogságos nihil. A létben a nemlétezés keresése. Hogyan lehetne mindezt elmagyarázni egy mellőzött királyfinak, aki célt keresve bolyong a világban? Hogy a legjobb az, ha semmi cél nincs. Hórum édes, nem keresünk semmit görcsösen, az, hogy összejönnek dolgok, nem valamiféle munka eredménye, csupán ezé a nemlétezést kereső létezésé. Utóbbtól lehetetlen megszabadulni az abszolút cél elérése előtt, bár ez sem biztos, mert a nemlétezés talán mégis létezést feltételez. Borzasztó filozófiai undormány, hogy lehet ebbe a zsákutcába egyáltalán betévedni, bár ugye a zsákutcákból is ki lehet valahogy jutni, de csak errefelé, ahol még kertek is akadnak és kerítések, bár itt is egyre inkább betonból betonba ütközik az ember, fehéregér mivoltába, és a teljes reménytelenségbe, mert a kertek hiánya ráébreszti arra a szomorú igazságra, hogy vége, be van zárva, körbekerítette önmagát, és nem létezik kiút, mert azt is befalazta.

...hogy a túlzott ragaszkodás mindig félelmet kelt és menekülésre készítet, nem kívánom az egészet, beérem a részecskék okozta gyönyörrel és boldogsággal, hogy minden, ami annál nagyobb, csak fájdalmat okoz, régen tudom, ennek a sorozatos megtapasztalása győzött meg arról, hogy az egész, az nem nekem való. Nem érzem a birtoklási vágyat, ez az én autizmusom, érteni értem, de még gyűlölni sem tudom, pedig mennyi keserűséget okoz.

Boldogtalanság. Az állandó hiányérzet. A másik vágyának kihunyása. Az a rettenetes, jeges rémület és szomorúság, ami azt a pillanatot jellemzi. Amikor megérezed, hogy kihűlt irányodba, és már azt sem látod, ahogy lehullt valahol, hajszálnyi tüzes csíkot hagyva a horizonton. Amit talán senki sem vett észre, te magad sem, csak elképzeled. Pont egy ilyennek a fényénél kérted azt, amit most meg is kaptál, és el is vesztettél. A pillanat, amikor megérted, vége, semmit sem érzel már, hiába akarsz, nem érzel, csak az agyad tudja, hogy kellene, de nem megy. És akkor felépíted a maszkot, mö-

gé bújsz, és ezentúl ott élsz, onnan nézel ki, senki sem lát, senki sem hall, senki sem érez, vagy ha mégis, elmenekülsz, és tagadsz utolsó vérig.

Nosztalgia. A boldognak tartott órákra való emlékezés. Annak felidézése, ahogyan két test valahol összeért, és a lelkek is kezet fogtak egymással. Hogy volt valamikor egy közös nyelv, amelyet ott és akkor csak ti értettetek és senki más. Valamiféle cinkos összetartozás, Bonnie and Clyde, mondtad. Sok nevetés. Egyszerűség és elégedettség, gondolod, és hátradólsz egy fotelben, cigarettázol és bort iszol. Egyedül vagy, írnál, de már minek, kinek, illetve lehet, pont azért nem, mert tudod, ugyanúgy folytatódna, és már félsz ettől, jobban félsz, mint amennyire vágysz rá. A félelem felőrli a vágyakat. Talán a félelem is függőséget okoz. Jó lenne tudni, mikor verem át magam, és mikor gondolok igazat, gondolod, miközben tudod jól, mindig, minden pillanatban, a legszédültebben is tudod, ki vagy, mennyit érsz, mennyi a súlyod, mennyit bírsz, mennyit adsz és mennyit lopsz, ha lopsz, bár van olyan is, hogy semmi szükséged a lopásra, mégis megteszed, csupán azért, mert szabályon túli valami, és szabályt teremtesz ebből is aztán, szokást, amely annyira rossz, amennyire jó is. A lopás egyensúlya, írod, és eszedbe jut mindenféle rokon értelmű szó, melyek egy súlycsoportba kerültek, pedig sokkal súlyosabbak, nehéz dolgok, mint amilyen a csalás és megcsalás, önzés, harag, torkosság, csupa bűnös gondolat, amelyek a pokol felé vezető utad burkolatát adják. Meg-megcsúszik rajta a láb, oly simára koppott a sok jövés-menéstől, használattól, hogy hamarosan korcsolyázni lehet rajta, piruettezni és nyolcasokat írni, majd nagyokat fékezve jégkását célozni koktélospoharakba. Alexej Urmanov és Elvis Stojko. Alois fejében most éppen ezek a fiúk táncolnak a jégen, meg még sokan mások, Alois egy fotelben ül, még félig gyerek, és szereti a jégtáncot, tetszik neki az egyik francia fickó is, de semmiféle romantikus vágyakozást nem érez iránta. Persze frankó lenne, ha valahol összefutnának, de Alois komoly és megfontolt gyerek, nem vágyik elérhetetlen hülyeségekre. Akkor már tudja, hogy az egyensúly lenne a legfőbb érték, amit birtokolni szeretne, miközben mindenki azt sulykolja fejébe, hogy labilis egyéniség, labilis szellem, egyáltalán labilis. Alois nem szereti ezt a szót, állandóan a szeméremajkak jutnak eszébe róla, de semmiféle szexuális begerjedést nem okoz neki ez a hasonlat, egyszerűen csak ez jut eszébe, meg az, hogyha most megfogná az anyja nyakát, és felnyomná egy kicsit a falra, az biztos nem tenné rendbe a dolgait, de legalább jelezné, hogy fizikai kondíciója nem a bevitt kalóriamennyiségtől függ, hanem a dühtől, ami benne lakozik. A düh a fiatal Aloisban olyan bentlakó, aki kitart mellette egész életében, jól idomítha-

tó társsá válva az idők során, amelyekben sajnos nem szűnt meg az a dolog, ami ezt a düh nevű lakót táplálja és éteti. Reménykedjünk abban, hogy az öregedő Alois valahogy csak halálra éheztesse ezt az illetőt a szomorúsággal együtt, amely szintén társtulajdonos abban az kégliben, ami Alois.

Mi az igazság? Az igazság mindig az, ami látszik – legalábbis nekem, mondja Atticus egy vita alkalmából, és természetesen neki van igaza, mert igazságféle az is, ha valaki nem akarja tudni az ok– okozati összefüggések bonyolult hálóját, akit nem érdekelnek a lehetséges válaszok, és úgy dönt, csak és csakis azt hiszi el, amit lát.

Szorongás, néha paranoia, üldözési mánia egyéb jelei. Sorozatos emlékezetvesztések, melyeket a szomorúság, menekülni vágyás, alkohol és drogok kombója okozott. Trágár felhangú hegyibeszédek, melyekre másnap nem emlékszel, de bánod őket, mint a kutya, amelyik kilencet kölykedzett, bár ugye tudjuk, a kutya nem bánja egyáltalán, de attól még szenved. Hegyibeszédek, amelyekben a csupaszigazságot adtad elő, a bonyolult hálóval egyetemben, részletekre közelítve és a nagy egészre távolítva. Fisheye-technikával. A panoráma csodálatos, de látványa keserűséget is okoz, megkeseredik minden, mint amikor véletlenül kifakad az epe, és tönkreteszi az egész ebédet, a vacsorát, a másnapi reggelit, a jövőt, amelyről álmodozni szokás, a jelent, amely múltó pillanatok tömkelege, melyekben mindez történik. Megkeseredik az emlék is, bár léteznek a szeretetnek olyan fokozatai, melyek e keserűséget is képesek átformálni, ki tudja, milyen erők hatására. Ha ezen állítás bizonyítására elfogadjuk azt, hogy a gyengeség is erő, csak olyan fajta, melyet viszonyítási alapnak szoktak használni. A gyengeség fokozatai. A gyengeségi fokozat térdszalagrendje. A gyengeségi fokozat szívbillentyűrendje, bármilyen billentyű rendje. A trombitának billentyűje van-e? Főgyengeségi karszalagrend, algyengeségi filmszalagrend, középgyengeségi ínszalagrend és közönséges gyengeségi fakereszt intarziával, közönséges gyengeségi fakereszt intarzia nélkül, készül a legolcsóbb fából, összeütve egy eleve rozsdás szeggel, név felírására nincs igény, ki maga fölött viseli, már nem törődik az ilyen földi dolgokkal, mint erő és gyengeség és bármilyen fokozatú szalagrend, kitüntetés birtoklásának vágya. Egyáltalán, a birtoklási vágy mint olyan, nevetséges dolognak tűnik, mely oly sok keserűséget okoz a földi halandóknak, mégsem mondanak le róla, mert bárminek a birtoklása holmi perverz örömet okoz, mely perverzió abban rejlik, hogy a birtoklás öröme soha nem lehet teljes, örök bizonytalanság övezi, szerencsére az emberben benne vagy az önmaga átverésére való képesség. Hajlam, átörökíthető tulajdonság, túlélési technika. Bódulat és hódolat,

örök álom, fájdalmas ébrenlét, menekülés, ellazulás, ábrándozás, ébredések. Vöröslő csík a hajnal, cigarettaparázs, az első madarak, az első autók, az első szomszéd, aki elindul valahova. Hogy ki ő? Nem tudod, de ismered reggeli, déli, éjjeli lépteit, tudod, hogyan sír, milyen zenét szeret, milyen cigarettát szív, mikor van otthon, vannak-e barátai. Az arcát sohasem figyelted meg, minnek, tulajdonképpen nem érdekel. Tudsz róla így is eleget. Egy házban laktok, de nem ugyanazon fedél alatt, bár eme fedél mégis közös, neki a padló, neked a mennyezet.

Mindannyian közös házakban lakunk, a ház mindig közös valakivel vagy valamivel, bármi legyen is az. Természet, részvénytársaság, hajótársaság, egylet, ügynökség, apátság. Anya, apa, férj, feleség, nagybácsi. Egy idegen, akit gyűlölsz, egy idegen, akit titokban szeretsz, egy idegen, aki titokban szeret. Férj, feleség, aki igazán. Férj, feleség, aki hozzászokott, megszokta, beletörődött, elfogadta, hogy az élet is csak egy közösen birtokolt valami, amivel illik kezdeni valamit, ha már van, használjuk ki, használjuk fel, használjuk el, tessék fogyasztani, mi sütöttük, mi főztük, általában mi esszük, mi isszuk meg, a levéből néha mások is kapnak, a mi utódaink, a mi szüleink, a mi szomszédaink, rokonaink, barátaink, hogy eljönnek-e majd a temetésünkre, édesmindegy, az már minket úgysem fog érdekelni, szeretnénk persze befolyásolni a halálunkat, körülményeit és utójátékát, de semmi kedvünk erre energiát fordítani, örvendünk, ha jut arra, hogy éljünk valahogyan itt, ahol közös a ház, közös a szoba, közös az ágy, de van külön fürdő, külön wc, másik tányér, másik kés, ám közös a fazék, a vasaló, de van külön autó, közös gyermek, nyaraló, póniló, emlékek, dudaszó, egy város, másik város és falu, negyedek, kocsmák, illatok, évek, hónapok, napok, néha percek, hosszúra nyúlt pillanatok, fájdalmak, félelmek, aggodalmak, szerelem, gondolatok, szívhang, felhang, leütés, elképzelés, csalódások, bizonyosság, bizonytalanság, szemérem és tisztelet, hagyományok, szokások, én, te, ő, mi, ti és ők. Emberek, anyaszült meztelen. Gólya orra, gólya tolla, gondolkodom tehát, tehát, kapa, kasza, faragószék, ó be szép, ó be szép, klázli, flaska, részeg Miska, kés, villa, koppantója, gyertyaoltás, elmúlás, búcsúzás, távozás, megjelenés, ébredés, számonkérés, megégés, közönséges gyengeségi fakereszt, a legolcsóbb fából összeütve, fa származási helye nem ismert, gyengeség eredete nem ismert, halál oka elhalálozottság esetén édesmindegy, a gondolat elszáll, a tehát sem marad, semmi sem marad, minnek is maradna.